

NOTATKA

ze spotkania I Sekretarzy komitetów centralnych partii komunistycznych i robotniczych 6 krajów socjalistycznych

w dniu 2, VIII. 1971 r. na Krymie

W spotkaniu uczestniczyli I Sekretarz KC BPK T. I Sekretarz KC WSPR J. Kadar, I Sekretarz KC SED E.Honecker. I Sekretarz KC MRL-B J. Cendenbal, I Sekretarz KC PZPR E. Gierek, Sekretarz Generalny KC KPCz G. Husak oraz Generalny Sekretarz KC KPZR L.Brezniew, Członkowie Biura Politycznego KC KPZR M. Podgórny i P. Szest, Sekretarze KC KPZR K.Katuszew i B. Ponomariow oraz Kierownik Wydziału KC KPZR K. Rusakow.

Spotkanie miało charakter wymiany poglądów na wszelkie problemy .sytuacji międzynarodowej i w ruchu komunistycznym i robotniczym.

i

l/ Informacja o sytuacji wewnętrznej w krajach wspólnoty socjalistycznej

Tow, Brezniew poinformował o sytuacji wewnętrznej w ZSRR i działalności KPZR po jej XXIV Zjeździe. Uchwały *Zjazdu* zostały dobrze przyjęte przez radzieckich komunistów i całe społeczeństwo. Świadczy o tym przebieg i wyniki wyborów do Rady Najwyższej i terenowych rad delegatów ludu pracującego. W całej historii ZSRR. nie było tak wysokiego udziału ludności w wyborach jak i procentu głosów oddanych na zgłoszonych kandydatów. Wyrazem zdecydowanego poparcia uchwał XXIV Zjazdu przez inteligencję była atmosfera polityczna i wyniki wyborów do władz na *Zjeździe* Pisarzy Radzieckich.

225
259

Na XXIV Zjeździe KPZR zostały uchwalone dyrektywy planu 5-letniego oraz został zatwierdzony przez Radę Najwyższą projekt planu na rok 1971. Obecnie Rada Ministrów i Komisja Planowania pracują nad projektem planu 5-letniego, prace te zostaną zakończone za kilka tygodni i projekt planu zostanie rozpatrzony przez Biura Polityczne. Jego przyjęcie będzie miało znaczenie nie tylko dla Związku Radzieckiego lecz również będzie cenną pomocą dla krajów socjalistycznych dla prac nad planami 5-letnimi.

Tow. Brezniew pozytywnie ocenił rezultaty XXV Sesji RWPG w Bukareszcie, które były uświetnieniem trwających ponad 2 lata prac nad konkretnym programem socjalistycznej integracji gospodarstw czejk.

Towarzysze Ziwicko, Kadar i Husak poinformowali też o sytuacji w poszczególnych krajach i działalności partii komunistycznych, która koncentruje się na realizacji uchwał zjazdów. Również tow. Gierek scharakteryzował sytuację w Polsce. Nastąpiła prawie pełna stabilizacja polityczna. PZPR przygotowuje się do swego VI Zjazdu, który odbędzie się w początkach grudnia br. Wybór tej daty wynika z konieczności odbycia Zjazdu przed rocznicą wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu. Na początku września odbędzie się Plenum KC, na którym zostaną przyjęte tezy przedzjazdowe. Na Zjazd zostaną zaproszone wszystkie partie komunistyczne i robotnicze świata. Korzystnie przedstawia się sytuacja w gospodarce narodowej. W I półroczu, mimo trudnych warunków w pierwszych miesiącach roku, produkcja przemysłowa wzrosła o 7%. Dobrze kształtuje się też sytuacja w rolnictwie. Zapowiada się dobry urodzaj zbóż. Natomiast prawdopodobnie na skutek braku opadów w okresie ostatnich 3 tygodni gorsze będą zbiory buraków cukrowych i ziemniaków. W dziedzinie hodowli uzyskano tzw. "szczytowe" pogłowie świń. Jeśli chodzi o sytuację rynkową to o ile w pierwszych miesiącach roku po podjęciu niezbędnych decyzji podniesienia dochodów ludności

xx brakowało dla równowagi rynkowej towarów wartości 6 mld zł o 30 mld zł xx obecnie istnieje nadwyżka towarów rzędu 3 mld zł. Dla działalności PZPR doniosłe znaczenie miały uchwały XXIV Zjazdu KPZR a również innych bratnich partii, szczególnie w zakresie problemów zaspokajania materialnych potrzeb społeczeństwa.

Problemy europejskie

a/ Stosunki między NRF a krajami socjalistycznymi.

Kierownictwo KPZR uważa, że należy prowadzić szeroką działalność dyplomatyczną i polityczną dla doprowadzenia do końca sprawy ratyfikacji układów między NRF a ZSRR, Polska i Czechosłowacja. Ratyfikacja tych układów byłaby istotnym czynnikiem służącym odprezowaniu w Europie. Jest to jednak proces walki. Siły reakcji w NRF przy poparciu Stanów Zjednoczonych związały sprawę ratyfikacji układów z krajami socjalistycznymi ze sprawą Berlina Zachodniego. Brandt też dał popchnąć się na tą drogę. Obecnie nie mając pewności uzyskania w Bundestagu większości odciąga termin ratyfikacji.

W sprawie Berlina Zachodniego toczą się intensywnie rozmowy przedstawicieli czterech mocarstw. Stanowisko ZSRR w trakcie tych rozmów - jest uzgadnianie z NRF i zabezpiecza jej interesy. Istnieją realne przesłanki że rokowania te zostaną wkrótce pomyślnie zakończone. Kierunek polityki ZSRR w tej kwestii - *b udzielenie pomocy Brandtowi w przeprowadzeniu ratyfikacji układów. Dlatego ZSRR zgodził się na oficjalną propozycję Brandta spotkania z przywódcami radzieckimi. Spotkanie to odbędzie się w połowie września. Towarzysze radzieccy sądzą, że przyczyni się ono do przyspieszenia procesu ratyfikacji układów.

Równocześnie w środkach masowego przekazu i informacji krytykując stanowisko sił opozycji CDU/CSU w NRF przestrzegają zasady by nie przekreślać możliwości dialogu z nimi. Wysuwają się też problemy rozwoju stosunków z NRF po ratyfikacji układów oraz konsekwencji tego faktu dla sytuacji w Europie.

Rząd Brandta liczy ze po ratyfikacji nastąpi polepszenie stosunków NRF z krajami socjalistycznymi, również w dziedzinie współpracy ekonomicznej. Trzeba więc obserwować w jakim duchu rząd NRF będzie wychowywał naród, jak będzie kształtował jego postawę wobec krajów socjalistycznych.

b/ Konferencja europejska w sprawie bezpieczeństwa i współpracy

Tow. Brezniew poinformował, że w toku poufnych kontaktów Nixon zapewnił, że po osiągnięciu porozumienia w sprawie Berlina Zachodnie Stany Zjednoczone poproszą o idee konferencji europejskiej. Istnieją więc obecnie realne warunki dla jej zwołania. Towarzysze Gierek i Kadar zwrócili więc uwagę na konieczność prowadzenia aktywnej działalności dla jej przygotowania. Tow. Kadar w oparciu o rozmowy z przywódcami zachodniemieckich związków zawodowych wysunął propozycję zwołania europejskiej konferencji związków zawodowych dla mobilizacji ruchu związkowego na rzecz konferencji w sprawie bezpieczeństwa i współpracy w Europie. Postulował również by w krajach socjalistycznych rozwinąć szeroki społeczny ruch poparcia idei Konferencji. Aktywna działalność w tej płaszczyźnie prowadzi niektóre partie komunistyczne w krajach kapitalistycznych m.in. Włoska Partia Komunistyczna. Tow. Brezniew wypowiedział się też za rozwijaniem masowego ruchu poparcia dla idei Konferencji i wywierania tą drogą nacisku na rządy krajów kapitalistycznych, między innymi poprzez działalność związków zawodowych, organizacji kobiecych, młodzieżowych, parlamentarzystów itp. Zwrócił również uwagę na doniosłe skutki Konferencji Europejskiej, która przyczyni się do odprezenta w Europie, co w konsekwencji musi prowadzić do rozluźnienia w organizacji wojskowej NATO, przyspieszenia wycofania wojsk amerykańskich z Europy i zmniejszenia wpływów USA na politykę państw zachodnioeuropejskich. Tym samym celom służy radziecka propozycja redukcji sił zbrojnych w Europie. Obecnie ministerstwa spraw zagranicznych i obrony

narodowej ZSRR pracują nad sformulowaniem konkretnych wariantów tej propozycji.

c/ Stosunki NRF -NRD

Tow. Honecker poinformował o aktualnym stanie rozmów Kohl-Bahr. W toku tych rozmów NRD zaproponowała podpisanie umowy komunikacyjnej w sprawie dróg i transportu do Berlina Zachodniego. Bahr oświadczył, że zachodnie mocarstwa okupacyjne zabroniły rządowi NRF zawierania jakichkolwiek konkretnych umów, dotyczących Berlina Zachodniego. Rozmowy stanęły więc na martwym punkcie. Kierownictwo SED podjęło decyzję opublikowania propozycji NRD w tych sprawach. Propozycje te wywołały żywe zainteresowanie i pozytywną reakcję wśród mieszkańców Berlina Zachodniego i szerokich kręgów społeczeństwa NRF.

d/ Pakt balkanski

Tow. Ziwickow przedstawił aktualny stan tego problemu. Od szeregu lat Rumunia i Jugosławia proponują zawarcie układu między państwami bałkańskimi. Ostatnio problem ten zainteresował również ChRL. Był (prawdopodobnie omawiany w trakcie wizyty Ceaucescu i TupaVaca w Pekinie. Jest to jeszcze jednym świadectwem powstawania osi Pekin - Tirana - Belgrad - Bukareszt. W swej istocie układ bałkański byłby osłabieniem Układu Warszawskiego. Ma on wyraźnie antyradziecki charakter. Dlatego Bułgaria ani obecnie ani w przyszłości nie przystąpi do tego Układu. Inicjatorzy zawarcia Układu próbowali izolować Bułgarię, ale jest to trudne gdyż leży ona w centrum Bałkanów i kłopotliwym jest rozwiązywanie problemów tego regionu bez jej udziału. Rozmowy z rządami Turcji i Grecji wykazały, że oba te kraje nie są gotowe do zawarcia takiego układu, ale nacisk ze strony USA może je ku temu skłonić. Zdaniem towarzyszy bułgarskich obecnie

226
303

- 7

jest mało prawdopodobne zawarcie układu balkanskiego. Może przyspieszyć jego zawarcie rozwój stosunków chinsko-amerykańskich.

e/ Stosunki z krajami kapitalistycznymi

Tow. Breżniew poinformował o pomysłach rozwijających się stosunkach między ZSRR a Francją oraz zapowiedział w perspektywie wizyte przywódców radzieckich we Francji.

O rozszerzaniu stosunków między Francją a Polską mówił również tow. Gierek, informując też o rozwijaniu kontaktów z krajami skandynawskimi, a zwłaszcza Szwecją.

Stosunki ZSRR - USA

Tow. Breżniew poinformował, że za pośrednictwem ambasadora ZSRR w USA Rogers kilkakrotnie zwracał się o zgodę ZSRR na spotkanie Prezydenta Nixona z przywódcami radzieckimi. Biuro Polityczne KC KPZR wypowiedziało się za wyrażeniem zgody na wizyte Nixona w Moskwie w czerwcu lub lipcu 1972 r. a więc po ewentualnej wizycie Nixona w Pekinie. Równocześnie polecono Ministerstwu Spraw Zagranicznych, Komitetowi ds. Bezpieczeństwa, Ministerstwu Obrony Narodowej śledzenie i analizowanie różnych aspektów stosunków chinsko-amerykańskich dla ostatecznego określenia charakteru i treści rozmów z Nixonem.

W dalszym ciągu prowadzone są radziecko-amerykańskie rozmowy na tematy rozbrojenia w Helsinkach. Osiągnięto w nich porozumienie w sprawie łączności satelitarnej między ZSRR a USA.

Na porządku dziennym rokowań stoi szereg innych problemów :

- a/ gwarancje zabezpieczające przed przypadkowym wywołaniem wojny nuklearnej. Jest to niezmiernie złożony problem techniczny.
- b/ zamrożenie produkcji środków przenoszenia broni jądowej. Jest problem aktualnie dyskutowany. USA proponują zamrożenie wyłącz-

22
304

nie produkcji pocisków balistycznych dalekiego zasięgu. ZSRR uważa, że powinno porozumienie to obejmować również inne typy rakiet. Stany Zjednoczone silnie naciskają na przyjęcie ich propozycji, obiecując zmniejszenie a być może zlikwidowanie listy tzw surowców strategicznych objętych embargiem eksportowym. Taktyka dyplomacji radzieckiej polega na podejmowaniu rozmów na tematy, ale unikanie pośpiechu w ich rozstrzygnięciu.

c/ system obrony przeciwrakietowej. USA proponują by każde z obu państw wyznaczyło po jednym rejonie, gdzie zostanie zainstalowany system obrony przeciwrakietowej, lecz nie chcą ujawnić propozycji takiego rejonu na swoim terytorium. Należy sądzić, że byłby to rejon, gdzie umieszczone są liczne bronie ofensywne. ZSRR nie akceptuje tych propozycji, choć prowadzi dalej rozmowy w tej kwestii.

Tow. Breżniew zapowiedział, że KC KPZR i rząd radziecki informować będą bratnie partie o dalszym przebiegu rozmów w Helsinkach.

Problem KPChin

Według oceny kierownictwa KPZR w ChRL mamy do czynienia z wojskową dyktaturą. Nie istnieje w istocie partia i demokratyczna władza, naimo, że próbuje się ukryć to szyldem komitetów rewolucyjnych.

Falszywe i szkodliwe idee Mao-Tse-Tunga stały się podstawą kształtowania świadomości społecznej całych pokoleń Chinczyków. Dlatego obecnie głównym zadaniem wszystkich bratnich partii jest prowadzenie głębokiej, naukowej polemiki z samą doktryną maoizmu, Idzie nie tylko o polemiki z konkretnymi faktami politycznej zdrady interesów socjalizmu, lecz o demaskowanie samej istoty antymarksistowskiej teorii maoizmu. Niektóre jej hasła mogą bowiem wywierać wpływ na świadomość niektórych grup drobnomieszczaństwa i młodzieży. Potrzebne są poważne prace naukowe z dziedziny filozofii,

ekonomii, które mogłyby być rozpowszechniane w wielu krajach. KP Chin bezpardonowo atakuje KPZR i inne bratnie partie i dlatego konieczne jest prowadzenie pryncypialnej polemiki ideologicznej. Obecnie mamy do czynienia z faktami jawnej zdrady przez przywódców KPChin interesów walki antyimperialistycznej.

Zapowiedz wizyty Nixona w Pekinie wywołała wiele spekulacji. Trudno powiedzieć dziś co konkretnego ona przyniesie. Jedno jest pewne, że obie strony kierowały się antyradykalizmem i dążeniem do stworzenia przeciwwagi dla ZSRR. Może w jej toku obie strony pójdą na pewne kompromisy w sprawie Tajwanu, Wietnamu. Aktualnie między USA a ChRL istnieją wielkie sporne problemy, których nie łatwo będzie rozwiązać. Aktualna linia polityczna KPChin jest potwierdzeniem oceny jaka jej dała narada partii komunistycznych i robotniczych w 1969 r. Wypływająca z nacjonalizmu, szowinizmu i wielkomocarstwowości polityka przywódców KPChin wywołała głębokie zaniepokojenie w Demokratycznej Republice Wietnamu i Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej. W tej sytuacji Biuro Polityczne KC KPZR zdecydowało przyjąć zaproszenie tow. Le Duana do złożenia wizyty delegacji partyjno-rządowej ZSRR na najwyższym szczeblu w DRW. W toku wizyty ZSRR wyrazi swe poparcie dla walki narodu wietnamskiego, 7 punktowej propozycji DRW rozwiązania problemu indochińskiego. Zostanie podpisana nowa umowa o pomocy ZSRR dla Wietnamu. Wizyta delegacji radzieckiej w Wietnamie będzie wymownym symbolem w sytuacji - gdy Nixon jedzie do Pekinu.

Tow. Brezniew zaapelował do kierownictw bratnich partii o rozszerzanie obecnie kontaktów z narodami i partiami komunistycznymi Wietnamu, Laosu, Kambodzy oraz wyeksponowanie w propagandzie znaczenia wizyty delegacji radzieckiej w Wietnamie.

Od dwóch lat toczą się w Pekinie rozmowy między delegacjami na szczeblu wiceministrów spraw zagranicznych ZSRR i ChRL na temat uregulowania niektórych problemów wzajemnych sto-

228
201

10 -

sunków międzypanstwowych. Oczywiście dążenie ZSRR do normalizacji stosunków międzypanstwowych z ChRL nie może osłabiać walki ideologicznej z koncepcjami maoizmu. Obecnie ZSRR proponuje przeniesienie rozmów do Moskwy, aby wytrącić propagandzie chińskiej argument, że ZSRR zabiega o normalizację stosunków z ChRL za wszelką cenę. Tow. Breżniew zwrócił również uwagę, że kierownictwo KP Chin zabiega usilnie o przyjazdy do Pekinu działaczy państwowych i społecznych (Krajów), by wykorzystywać to jako argument o rzekomym poparciu dla linii KP Chin i roli ChRL we współczesnym świecie, o jej dobrej woli.

W aspekcie stosunku do polityki KPCH należy rozpatrywać problem Japonii. Przywódcy chińscy chcieliby dokonać zbliżenia z Japonią. Równocześnie Japonia posiada rozwinięte stosunki gospodarcze z ZSRR. Linia polityczna ZSRR polega na tym, by Japonia stała się rezerwą obozu socjalistycznego a nie sojusznikiem USA i ChRL. ZSRR jest gotów zrzec się na korzyść Japonii dwóch niewielkich wysp z grupy wysp Kurylskich. Aktualnie na granicy chińsko-radzieckiej panuje spokój. Zdarzają się fakty przekraczania granicy przez chińską ludność cywilną. Wojska radzieckie nie uciekają się w takich przypadkach do używania broni. Wszyscy uczestnicy spotkania poparli ocenę i stanowisko KC KPZR wobec KP Chin. Tow. Ziwicki zaproponował, co zostało przyjęte, by zwołać spotkanie robocze sekretarzy komitetów centralnych bratnich partii zajmujących się sprawami ideologicznymi, kierowników wydziałów zagranicznych i wiceministrów spraw zagranicznych dla koordynacji działalności propagandowej bratnich partii w demaskowaniu istoty maoizmu.

Tow. Kadar zwrócił uwagę, że dialog chińsko-amerykański jest dowodem impasu w jakim znalazła się polityka zagraniczna obu krajów. WSPR wypowiada się za normalizacją stosunków między-

państwowych z ChRL., ale nie z uszczerbkiem dla solidarności i przyjaźni z ZSRR. Dlatego odrzucono propozycje ChRL by premier WRL J. Fock zatrzymał się w drodze do Wietnamu w Pekinie.

Tow. Gierek zgłosił konkretną propozycję by w trakcie VI Zjazdu PZPR zorganizować spotkanie przedstawicieli partii komunistycznych świata uczestniczących w obradach *Zjazdu*. Tematem spotkania mógłby być roboczo przedstawiony problem "jedności komunistów świata w walce o pokój i postęp społeczny". Spotkanie takie byłoby kolejnym krokiem umacniania jedności ruchu komunistycznego na platformie marksizmu-leninizmu i proletariackiego internacjonalizmu. Tow. Brezniew w bezpośredniej rozmowie po spotkaniu I sekretarzy KC wyraził swoje poparcie dla tej propozycji.

Stosunek do polityki przywódców Rumunskiej Partii Komunistycznej

Według ocena, kierownictwa KPZR wizyta Ceaucescu w ChRL

o

wykazała, że nie było jej celem obrona interesów wspólnoty socjalistycznej lecz odwrotnie. Polityka kierownictwa RPK daleko odeszła od uzgodnionej linii politycznej wspólnoty socjalistycznej. Dlatego Biuro Polityczne KC KPZR nie zgodziło się na wizytę Ceaucescu w Moskwie w drodze powrotnej z ChRL. Otrzymała się tylko rozmowa na lotnisku w trakcie której tow. Kosygin wypowiedział pryncypialną krytykę postawy i politycznej działalności kierownictwa RPK. Polityka międzynarodowa RPK czerpie swoje źródła z nacjonalizmu i próba dyplomatycznej gry odrzucającej klasowe kryteria oceny zjawisk we współczesnym świecie. Uczestnicy spotkania zgodzili się z oceną istoty i szkodliwości polityki RPK. Tow. Ziwicko zaproponował by zorganizować spotkanie I Sekretarzy KC bratnich partii z udziałem Ceaucescu i otwarcie wyrazić zaniepokojenie z powodu skutków błędnej polityki RPK. Towarzysze Brezniew, Gierek, Kadar zwrócili uwagę, że taka dyskusja nie może prowadzić w konsekwencji do odpychania Rumunii od

234

wspólnoty socjalistycznej. Celem strategicznym powinno być jej zbliżenie do pozostałych krajów. Równocześnie tow. Brezniew przypominał, że kilkakrotnie kierownictwo KPZR w bezpośrednich rozmowach z Ceaucescu zwracało uwagę na szkodliwość polityki RPK, powołując się na konkretne fakty jak wizyta Nixona w Bukareszcie i odłożenie z tego powodu nawet terminu Zjazdu RPK, złożenie przez Maulera wienca na grobie Marszałka Manrheima w Finlandii. Doświadczenie obrad Doradczego Komitetu Politycznego Układu Warszawskiego jak i narady moskiewskiej potwierdza, że pryncypialna postawa bratnich partii powoduje, że przywódcy rumuńscy bojąc się znaleźć w izolacji przyłączają się do stanowiska pozostałych partii. Ustalono, że wymiana poglądów na temat polityki międzynarodowej RPK z udziałem Ceaucescu odbyłaby się z okazji posiedzenia Politycznego Komitetu Doradczego Układu Warszawskiego, który mógłby zebrać się w najbliższym czasie i przedyskutować obok problemów wojskowych Układu również aktualne zagadnienia przygotowane do Konferencji Europejskiej oraz koncepcji redukcji wojsk w Europie.

Tow. Gierek zaproponował by bratnie partie rozszerzały kontakty z aktywnym partyjnym RPK i by ta droga wpływała na polaryzację stanowisk i wspierała marksistowskie i internacjonalistyczne siły w samej RPK. Myśl tę poparł tow. Brezniew rozszerzając propozycje również o kontakty w ramach towarzystw przyjaźni oraz wykorzystanie działalności politycznej placówek krajów socjalistycznych w Bukareszcie.

Tow. Cendebal poinformował o zachowaniu się Ceaucescu w czasie jego wizyty w Mongolii. Zaządał on usunięcia z przemówienia tow. Cendebala a następnie samowolnie je wykreślił trzech tez, mówiących o tym, że obrona pozycji socjalizmu jest obowiązkiem komunistów, że należy prowadzić konsekwentną walkę z nacjonalizmem, antyradzieckością oraz lewactwem i rewizjonizmem i wreszcie stwierdzenie o kolektywnych wysiłkach krajów socjalistycznych. Uważał, że stwierdzenia te są aluzją do wydarzeń w CSRS i akcji

5 krajów socjalistycznych, której RPK nie aprobuje, oraz ze są zamaskowana krytyka linii KPChin, której RPK nie podziela. Ponadto zadal by w stwierdzeniach w których wymienia się KPZR i ZSRR dodawać KP Chin "i ChRL. W rezultacie wręcz obrazliwego zachowania się Ceaucescu rozpoczęcie wiecu przyjazni w Ulan Bator opóźniło się o 1,5 godziny, obaj przywódcy wygłosili improwizowane, lakoniczne pozdrowienia i życzenia dla obu narodów. W trakcie rozmów Ceaucescu bronił linii politycznej KPChin[^] odrzucając tezę, że jej rozłamowa działalność służy interesom imperializmu, nie zgadzał się z oceną rewolucji kulturalnej w ChRL. Pomoc udzielana bratniej CSRS przez 5 krajów socjalistycznych nazywał wprost interwencją. Uczestnicy spotkania I sekretarzy KC zgodzili się by w pracy politycznej wewnątrz partii informować o błędnym i szkodliwym stanowisku RPK.

Sytuacja na Bliskim Wschodzie

Tow. Breżniew poinformował o rozmowach przywódców radzieckich z Sadatem, Riadem i innymi działaczami państwowymi ZRH. Wynika z nich, że stracili oni wiarę w możliwość pokojowego rozwiązania kryzysu na Bliskim Wschodzie i wysuwają hasło odzyskania zagrabionych ziem arabskich przez Izrael w drodze militarnej. Według oceny wojskowych ekspertów radzieckich operacja taka nie ma żadnych szans powodzenia i niezmiernie skomplikowałaby sytuację w tym regionie. Dlatego w rozmowach przywódcy radzieccy starają się to działaczom ZRA wyjaśnić.

Od pewnego czasu nieoficjalnie, a ostatnio za pośrednictwem działacza społecznego z Australii, który przebywał w ZSRR Izrael zgłasza chęć nawiązania poufnych kontaktów z ZSRR. W sytuacji kiedy USA posiadają oficjalne kontakty polityczne zarówno z Izraelem jak i krajami arabskimi Biuro Polityczne KC KPZR wypowiedziało się za

nawiązaniem takich kontaktów,, korzystając z pośrednictwa uczonych, dziennikarzy. Tym bardziej że również Sadat nie wiedząc o tej sprawie postulował w rozmowie by ZSRR nawiązał takie kontakty. Tow. Gierek zwrócił uwagę na konieczność nie ujawniania tych kontaktów do czasu niezbędnego dla przygotowania opinii społecznej.

Szczególnie wiele miejsca w dyskusji na spotkaniu zajęła analiza wydarzeń w Sudanie. Z informacji tow. Breżniewa jak i wcześniejszej tow. Ponomarewa wynika,, że antynumeirowski przewrót miał typowe cechy puczu wojskowego. Przywódcy tego zamachu popełnili szereg błędów, nie izolowali Numeirego, dopuścili się zabójstwa bez wyroku sądowego 24 przywódców sudanelskich, w tym 2 braci zastępcy Numeirego oraz zapomnieli o konieczności przecignięcia na swoją stronę połowy wojsk sudanelskich. Pozwoliło to Numeiremu przy pomocy ZRA, Libii, które wsparły go militarnie /oddziały egipskiej szkoły oficerskiej, samoloty libijskie/ powrócić do władzy i rozpocząć barbarzyńską rozprawę z sudanelskimi komunistami. Również przywódcy Sudanskiej Partii Komunistycznej a zwłaszcza Sekretarz Generalny Mahdzub popełnili szereg błędów. Po objęciu władzy w 1969 r. Numeiry proponował komunistom poważny udział w rządzie oferując 5 stanowisk głównych ministerstw, Mahdzub odrzucił te propozycje i przyjął kurs na zwalczanie rządu Numeirego. Towarzysze radzieccy w rozmowach usiłowali skłonić MahdiauBfl. do współpracy z rządem Numeirego doceniając antyimperialistyczny charakter jego polityki oraz możliwość lepszego oddziaływania na ewolucję tej polityki w kierunku lewicy i postępu. Biuro Polityczne KC KPZR wystosowało w tym celu listy do kierownictwa KP Sudanu, do Numeirego i Nassera. Zresztą sam Numeiri zwracał się do kierownictwa KPZR o pomoc w uregulowaniu stosunków z komunistami.

Po krótkim okresie poprawy tych stosunków Mahdzub podjął ponownie walkę z reżimem Numeirego. Mimo trzykrotnych zaproszeń na rozmowy z KPZR nie przybył do Moskwy, nie wziął też udziału w XXIV Zjeździe KPZR. Na tej sprawie stosunku do rządu Numeirego doszło do rozłamu

236

- 15 -

w Komunistycznej Partii Sudanu i jedna z jej frakcji podjęła współpracę. Towarzysze radzieccy uczynili wszystko by zahamować antykomunistyczną nagonkę i rozprawy z komunistami w Sudanie,

Tow. Podgórny wystosował list do Numeirego a tow. Ponomariow będąc na Kongresie Arabskiego Związku Socjalistycznego interweniował osobiście trzykrotnie u Sadata by powstrzymywał Numeirego. W komunikacie o pobycie delegacji KPZR w ZRA strona egipska zgodziła się na umieszczenie stwierdzenia odrzucającego ideologię i praktykę antykomunizmu. W dyskusji uczestnicy spotkania podkreślali, że koniecznym jest bardzo zdecydowane odcięcie się i potępienie antykomunistycznych ekscesów. Tow. Breżniew zwrócił uwagę na zbieżność wybuchów antykomunistycznych rozpraw a związkami z KP Chin.

W Indonezji przywódca partii komunistycznej Aidit był pod silnym wpływem koncepcji KP Chin, w Sudanie NumeirL niedawno przebywał, w Pekinie a Mao-Tse-Tung skierował niezwykle serdeczne gratulacje po ponownym przejęciu władzy.

Kierownictwo KPZR w polityce wobec krajów arabskich wychodzi z realistycznej oceny ich roli w walce z imperializmem i znaczenia dla układu sił klasowych w świecie i jednocześnie reakcyjnych tendencji arabskiego nacjonalizmu i islamu. Dlatego z jednej strony ZSRR udziela wszechstronnej pomocy tym krajom, a z drugiej oddziaływanie w sferze ideologicznej na kształt ich programów społeczno-ekonomicznych. Celowe i pożyteczne są więc rozmowy i dyskusje z przywódcami tych krajów, które powinny prowadzić wszystkie bratnie partie. Dlatego delegacja KPZR uczestniczyła w Kongresie AZS by dać wyraz poparciu, dla tej politycznej organizacji, która nie może być traktowana jako dodatek do Prezydenta.

Tow. Breżniew poinformował, że kierownictwo Francuskiej Partii Komunistycznej zwróciło się do KPZR z propozycją zwolnienia

235

- 16 -

spotkania partii komunistycznych Europy dla potępienia antykomunistycznej histerii w Sudanie. Towarzysze radzieccy uważają, że w spotkaniu takim by spełniło swój cel powinny uczestniczyć wszystkie partie komunistyczne Europy a to wymaga gruntownego i długotrwałego przygotowania. Towarzysze francuscy zgodzili się z tym stanowiskiem.

Sytuacja w Jugosławii

Kierownictwo KPZR ocenia sytuację w Jugosławii jako poważną. Nastąpił wybuch tendencji nacjonalistycznych i separatystycznych. W kierownictwie partii doświadczeni działacze o internacjonalistycznych poglądach zostali zastąpieni przez ludzi o zdecydowanie rewizjonistycznym, prozachodnim i nacjonalistycznym nastawieniu. W tej sytuacji Biuro Polityczne KC KPZR zdecydowało się na wizytę tow. Breżniewa w Jugosławii i rozmowę z tow. Tito. Tow. Gierek zwrócił uwagę na pożyteczność rozwijania kooperacji przemysłowej z Jugosławią by tą drogą wiązać ją ekonomicznie z wspólnotą socjalistyczną.

Sytuacja na Kubie

Stosunki radziecko-kubanskie kształtują się obecnie dobrze. ZSRR udziela Kubie wszechstronnej pomocy gospodarczej. Ostatnio Fidel Castro zwrócił się do ZSRR o pokrycie zadłużenia Kuby w państwach zachodnich w wysokości 300 mil. dolarów /przez 3 lata po 100 mil. dolarów/ w związku z upływem terminu płatności. Rząd radziecki z trudem wykroił z rezerw "bankowych 100 mil. dolarów. Niedawno przebywał na Kubie tow. Bajbakow, który po zapoznaniu się ze stanem gospodarki kubanskiej przekazał Fidelowi Castro szereg uwag dotyczących konieczności wyzbycia się wolantaryzmu ekonomicznego, wprowadzenia elementarnych zasad ekonomiki socjalistycznej. Fidel Castro przyrzekł zrealizować te spostrzeżenia. Biuro Polityczne KC KPZR zapozna się z analizą gospodarki kubanskiej

286

- 17

dokonana przez tow. Bajbakowa a następnie zostanie ona przesłana Fidelowi Castro wraz z listem, od tow. Brezniewa.

Uwagi ogólne

Wszyscy uczestnicy spotkania wypowiedzieli się za celowością tego typu formy wymiany poglądów i informacji. Tow. Gierek zaproponował by odbywały się one nie rzadziej niż 1 raz na kwartał i by obok tematów ustalonych była możliwość dyskusji na inne, które po wstępnym przedyskutowaniu mogą być rozpatrzone na kolejnym spotkaniu.